

КЛАЙВ БАРКЪР НОВИ УБИЙСТВА НА УЛИЦА „МОРГ“

Превод от английски: Иван Атанасов, 2013

chitanka.info

Зимата, реши Луис, не е сезон за стари хора. Дванадесетсантиметровият сняг, покрил улиците на Париж, го вледеняваше до мозъка на костите. Онова, което го бе радвало като дете, сега му приличаше на проклятие. Мразеше го с цялото си сърце; мразеше биещите се със снежни топки деца (писъци, вой, сълзи), мразеше и младите влюбени, нетърпеливи да се награвят под падащите снежинки (писъци, целувки, сълзи). Беше смущаващо и досадно и Луис си мечтаеше да е във Форт Лодърдейл^[1], където сигурно грееше слънце.

Но телеграмата на Катрин, макар и малко мъглява, беше настояща, а двамата бяха приятели от близо петдесет години. Беше дошъл тук заради нея и заради брат ѝ Филип. Колкото и анемичен да се чувстваше в тази ледена страна, беше глупаво да се оплаква. Беше дошъл заради миналото и би дошъл със същата бързина и охота, дори Париж да гореше.

А и това все пак бе градът на майка му. Родила се на булевард „Дидро“ във време, когато Париж не бил подвластен на модернистични архитекти и социални инженери. Сега, при всяко идване в града, Луис трябваше да свиква с ново светотатство. Вярно, напоследък броят им бе намалял. Рецесията в Европа караше правителствата да бъдат по-икономични с булдозерите. Въпреки това всяка година се събаряха хубави къщи. Понякога се изравняваха цели улици.

Дори улица „Морг“.

Разбира се, беше съмнително дали тази прочута улица изобщо е съществувала, но с годините на Луис му се струваше все по-безсмислено да разграничава фантазията от реалността. Това разграничение беше за младите, на които тепърва им предстои да се справят с живота. За старците (Луис беше на седемдесет и три) разграничението беше чисто теоретично. Какво значение има кое е истина и кое лъжа, кое е реалност и кое измислица? В главата му полуистините и истините бяха неделима част от собствената му история.

Може улица „Морг“ да е съществувала — такава, каквато я описва в безсмъртния си разказ Едгар Алан По. А може и да беше измислена. Във всеки случай днес я нямаше на картата на Париж.

Луис беше леко разочарован, че не е открил улицата. В крайна сметка тя беше част от неговото наследство. Ако можеше да се вярва

на историите, които бе слушал като момче, събитията, описани в „Убийствата на улица «Морг»“, били разказани на По от дядото на Луис. Майка му се гордееше, че баща ѝ се запознал с По, докато пътувал из Америка. Очевидно дядо му бил ненаситен турист, трябвало всяка седмица да посещава нов град, за да се чувства щастлив. И през зимата на 1835 бил в Ричмънд, Вирджиния. Била сурова зима, навярно не много по-различна от тази, която мъчеше сега Луис, и една нощ дядото се подслонил в някакъв бар. Там, по време на бушуващата отвън виелица, се запознал с дребен, тъмнокош, меланхоличен млад мъж на име Еди. Мъжът, изглежда, бил нещо като местна знаменитост, понеже бил написал разказ, който спечелил конкурс в балтиморския вестник „Сатърдей Визитър“. Разказът бил „Ръкопис, намерен в бутилка“, а младият мъж с неспокоен дух — Едгар Алан По.

Двамата пили цяла нощ и (поне според историята) По помолил дядото на Луис да му разкаже нещо необичайно, окултно и страховито. Врял и кипял в пътешествията, събеседникът на По се съгласил с удоволствие и му разказал няколко невероятни истории, които писателят по-късно превърнал в „Загадката на Мари Роже“ и „Убийствата на улица «Морг»“. И двата разказа били пълни с жестокости, между които надничал чудатият гений на Ш. Огюст Дюпен.

Ш. Огюст Дюпен. Представата на По за идеалния детектив: спокоен, рационален и поразително схватлив. Историите, в които участвал, бързо станали популярни и благодарение на тях Дюпен се превърнал в белетристична знаменитост, без никой в Америка да подозира, че детективът е реална личност.

Това бил братът на дядото на Луис. Прачичото на Луис бил Ш. Огюст Дюпен.

А най-великият му случай — убийствата на улица „Морг“ — също почивал на истински факти. Убийствата в разказа се били случили в действителност. На улица „Морг“ наистина били убити две жени. Точно като в историята на По: мадам Л’Еспане и нейната дъщеря мадмоазел Камий Л’Еспане. Две жени с добра репутация, които водели тих и незабележим живот. Затова откритието, че животът им е прекъснат по такъв брутален начин, било още по-ужасяващо. Тялото на дъщерята било натикано в комина; трупът на майката бил

намерен в двора зад къщата с почти отделена от зверски прерязаното гърло глава. Нямамо очевиден мотив за убийствата и мистерията се задълбочила, когато всички обитатели на дома заявили, че са чули гласа на убиеца, който говорел на чужд език. Французинът бил убеден, че е чул испански, англичанинът — немски, а холандецът смятал, че езикът е френски. По време на разследването си Дюпен открил, че нито един от свидетелите на говори езика, който твърди, че е чул от устата на неизвестния убиец. И стигнал до извода, че не бил никакъв език, а нечленоразделни звуци от гърлото на див звяр.

По-точно маймуна, чудовищен орангутан от Индонезийските острови. Червеникавокафявите му косми били намерени между здраво стиснатите пръсти на мадам Л'Еспане. Единствено неговата сила и ловкост можели да обяснят ужасната съдба на мадмоазел Л'Еспане. Звярът, който принадлежал на малтийски моряк, избягал и се развилнял в апартамента на улица „Морг“.

Това беше скелето, основата на разказа.

Истинска или не, историята притежаваше голяма романтична притегателна сила за Луис. Той обичаше да си представя как прачичо му разплита логически загадката, незасегнат от истерията и ужаса, които го заобикалят. Мислеше си, че хладнокръвието му е типично европейско, че е характерно за една изгубена епоха, когато здравият разум все още е бил на почит и най-големият ужас, който хората можели да си представят, бил звяр, въоръжен с бръснач.

Сега, в последната четвърт на двадесети век, хората трябваше да се справят с далеч по-големи жестокости, все дело на други човешки същества. Орангутаните бяха проучени от антрополозите и бе установено, че са вегетарианци-отшелници, кротки и спокойни животни. Истинските чудовища притежаваха далеч по-обикновена външност и бяха много по-могъщи. Оръжията им караха бръсначите да изглеждат жалки, а престъпленията им бяха от чудовищен мащаб. Луис едва ли не се радваше, че е стар и скоро ще напусне този век и изобретенията му. Да, снегът го смразяваше до мозъка на костите. Да, когато видеше младо момиче с лице на богиня, в него се събуждаха безполезни желания. Да, вече се чувстваше като наблюдател, а не като участник.

Но невинаги бе живял с тази нагласа.

Беше преживял достатъчно емоции през 1937, в същия апартамент на „Ке дьо Бурбон“ №11, в който бе отседнал и сега. През онези дни Париж все още бе място на развлечения, в което слуховите за войната старателно се пренебрегваха; място, което бе съхранило атмосферата си на прелестна наивност, въпреки че напрежението понякога се усещаше. Тогава с Катрин бяха безгрижни във всяко едно отношение и водеха перфектен живот на безкрайни развлечения.

Разбира се, в действителност не беше така. Животът им не беше перфектен, нито безкраен. Но за известно време — лято, месец, ден — бе изглеждало, че нищо в света няма да се промени.

За половин десетилетие Париж щеше да изгори и палавата му греховност, граничеща с наивност, щеше да си отиде завинаги. Те бяха прекарвали много дни (и нощи) в апартаментата, който Луис сега обитаваше, и когато си мислеше за онези прекрасни времена, стомахът му се свиваше от чувство за загуба.

Мислите му се насочиха към по-скорошни събития. Към изложбата му в Ню Йорк и пожъналата блестящ успех сред критиците серия картини, представящи хронологично адските дни на Европа. На седемдесет и тригодишна възраст Луис Фокс се бе превърнал в знаменитост. За него се публикуваха статии във всяко периодично издание, посветено на изобразителното изкуство. За една нощ се бе сдобил с почитатели и купувачи, които горяха от желание да притежават негова картина, да поговорят с него, да го докоснат по ръката. Твърде късно, разбира се. Мъките на творческия процес отдавна бяха приключили, преди пет години беше оставил четките завинаги. Сега, когато беше само наблюдател, триумфът, който бе пожънал сред критиците, му приличаше на пародия — наблюдаваше целия цирк от страни с чувство, близко до отвращение.

Когато телеграмата за помощ пристигна от Париж, Луис бе повече от щастлив да отплава далеч от идиотите и техните бомбастични възхвали.

Сега чакаше в притъмнелия апартамент и гледаше непрестанния поток от коли по моста „Луи-Филип“. Уморените парижани пътуваха през снега към домовете си: клаксоните им гърмяха, двигателите им кашляха и ръмжаха, жълтите им фарове хвърляха ивици светлина по моста.

Но Катрин не идваше.

След като през по-голяма част от деня не бе валил сняг, сега снежинките пак шепнеха край прозореца. Трафикът течеше над Сена, а Сена течеше под трафика. Падна нощ. Най-сетне Луис чу стъпки в коридора; приглушени думи, разменени с домоуправителя.

Беше Катрин. Най-накрая бе дошла.

Той стана и се загледа във вратата; представи си как тя се отваря и Катрин застава на прага, още преди това да се случи.

— Луис, скъпи...

Тя му се усмихна — бледа усмивка върху още по-бледо лице. Изглеждаше по-стара, отколкото бе очаквал. От колко време не я беше виждал? Четири или пет години? Но ухаеше по същия начин и познатият аромат му поддейства успокояващо. Целуна я леко по студените бузи.

— Изглеждаш добре — излъга.

— Не е вярно — възрази тя. — Би било обида към Филип. Как да съм добре, когато той е в такава беда?

Рязка и строга, както винаги.

Беше по-голяма с три години от Луис, но се държеше с него като учителка към непослушно дете. Това беше нейният начин да изрази любовта си.

Когато приветствената част приключи, Катрин седна до прозореца и се загледа в Сена. Под моста се носеха малки сиви ледени късове, течението ги подхвърляше и въртеше. Водата изглеждаше смъртоносна, яростта ѝ бе изумителна.

— В каква беда е Филип?

— Обвинен е...

Тя се поколеба, единият ѝ клепач трепна.

— ... в убийство.

Луис изпита желание да се засмее; самата мисъл беше абсурдна. Филип беше на шейсет и три и имаше кротък като на агне характер.

— Вярно е, Луис. Не можех да ти го съобщя с телеграма, мисля, че ме разбираш. Трябваше да ти го кажа лично. Убийство. Обвинен е в убийство.

— На кого?

— На момиче, разбира се. Една от неговите любовници.

— Още има сексуални мераци?

— Шегувахме се, че ще умре върху жена, не помниш ли?

Луис кимна замислено.

— Беше на деветнайсет. Натали Перек. Доста образовано момиче. И хубаво. С дълга червена коса. Нали помниш, че Филип си пада по червенкосите?

— На деветнайсет? Има деветнайсетгодишни любовници?

Катрин не отговори. Луис седна, защото знаеше, че ако крачи из стаята, ще я изнерви. Все още беше хубава в профил, а жълто-синята светлина, която влизаше през прозореца, смекчаваше чертите ѝ и я подмладяваше по магически начин с петдесет години.

— Къде е той?

— Затвориха го. Казват, че е опасен. Че може да убие отново.

Луис поклати глава. Усещаше болка в слепоочията, която навярно щеше да отшуми, стига да затвореше очи.

— Трябва да те види. Нуждае се ужасно от теб.

Но може би сънят беше желание да избяга. Беше изправен пред нещо, в което дори той не можеше да бъде само наблюдател.

* * *

Филип Лабрто се взираше в Луис над празната очукана маса, имаше уморено и отнесено изражение. Преди това се бяха здрависали — единствената позволена форма на физически контакт.

— Отчаян съм — каза той. — Тя е мъртва. Моята Натали е мъртва.

— Разкажи ми какво стана.

— Имам малък апартамент в Монмартр. На улица „Мартир“. Поточно квартира за забавления с приятели. Знаеш в какъв вид поддържа жилището ми Катрин, на №11 човек не може да се отпусне. Двамата с Натали прекарвахме доста време в апартамента, всички в къщата я познаваха. Беше толкова добра, толкова красива. Готвеше се да следва медицина. Страхотно момиче. И ме обичаше.

Филип все още беше красавец. Всъщност неговата елегантност, одухотвореното му лице и спокоен чар щяха винаги да са на мода сред жените.

— В неделя сутринта излязох, отскочих до сладкарницата. И когато се върнах...

Думите му секнаха.

— Луис...

Очите му се напълниха със сълзи на безсилие. Беше му толкова трудно да го изрече, че устата му отказваше да възпроизведе необходимите звуци.

— Недей... — започна Луис.

— Искам да ти разкажа, Луис. Искам да знаеш, искам да я видиш такава, каквата я видях аз, за да разбереш какво има... какво има... какво съществува на този свят.

По лицето му рукнаха потоци от сълзи. Той сграбчи Луис за ръката и я стисна болезнено силно.

— Беше цялата в кръв. В рани. Кожата ѝ беше одрана... косата изтръгната. Езикът ѝ беше на възглавницата, Луис. Можеш ли да си представиш? Беше го прегризала от ужас. Лежеше на възглавницата. А очите ѝ плуваха в кръв, сякаш беше плакала с кървави сълзи. Тя беше най-милото същество, което се е раждало, Луис. Беше красива.

— Стига.

— Искам да умра, Луис.

— Не.

— Не искам да живея повече. Вече няма смисъл.

— Ще те оправдаят.

— Не ме интересува, Луис. Сега ти трябва да се грижиш за Катрин. Прочетох за изложбата...

Той почти си усмихна.

— Радвам се за теб. Стана както обичахме да се шегуваме преди войната, нали? Че ти ще станеш известен, а аз...

Усмивката беше изчезнала.

— ... ще се прочуя. Сега по вестниците пишат ужасни неща за мен. Че съм старец, който спи с млади момичета, а това, както знаеш, не ме прави любимец на обществото. Сигурно си мислят, че съм изпаднал в бяс, защото не съм успял да го вдигна. Точно това си мислят, убеден съм. — Филип изгуби инерция и млъкна, после продължи: — Трябва да се погрижиш за Катрин. Тя има пари, но няма приятели. Прекалено е студена, нали разбираш. Носи голяма болка в себе си и това кара хората да я избягват. Трябва да останеш с нея.

— Ще го направя.

— Знам. Знам. Затова ще бъда доволен да...

— Не, Филип.

— Да умра. Нищо не ни остана, Луис. Светът е прекалено жесток.

Луис си помисли за снега и плаващите ледени късове, и внезапно проумя желанието на приятеля си да умре.

* * *

Полицаят, който водеше разследването, го посрещна хладно, въпреки че Луис се представи като роднина на уважаемия детектив Дюпен. Старецът изпитваше презрение към просташки облечената невестулка и разхвърляната дупка, която служеше за кабинет, затова му беше трудно да потиска гнева си, докато разговаряха.

— Вашият приятел — каза инспекторът, като чоплеше кожичката около нокътя на палеца си, — е убиец, мосю Фокс. Нещата са съвсем прости. Доказателствата са съкрушителни.

— Отказвам да повярвам.

— Вярвайте в каквото искате, това е ваше право. Разполагаме с всички необходими доказателства, за да обвиним Филип Лабрто в убийство първа степен. Извършил е хладнокръвно убийство и ще бъде наказан, както подобава от закона. Давам ви думата си.

— Какви доказателства имате против него?

— Мосю Фокс, не съм длъжен да ви запознавам с тях. Доказателствата са си наша работа. Достатъчно е да знаете, че в къщата не е бил забелязан никой по времето, което обвиняемият твърди, че е прекарал в някаква измислена сладкарница, както и че в квартирата, в която е намерена покойната, може да се влезе единствено през стълбището...

— А през някой прозорец?

— Прозорците са на третия етаж, под тях има гола стена. Може би някой акробат; само един акробат би се справил.

— А състоянието на трупа?

Инспекторът направи отвратена физиономия.

— Ужасяващо. Кожата и мускулите бяха свалени от костта. Целият гръбнак беше оголен. Кръв, много кръв.

— Филип е на седемдесет.

— Е, и?

— Един старец не е способен да...

— Изглежда — прекъсна го инспекторът, — е бил доста способен в други отношения, *oui*? Бил е неин любовник, нали? Страстен любовник, бил е способен на това.

— И какъв е мотивът му според вас?

Инспекторът сви устни, завъртя очи и се потупа по гърдите.

— *Le coeur humain* — отговори той, сякаш в любовните дела не можеше да се търси смисъл. — *Le coeur humain, quel mystère, n'est-ce pas?*^[2]

И, като изпусна зловонния си от язвата дъх срещу Луис, му показва вратата.

— Мерси, мосю Фокс. Разбирам смущението ви, *oui*? Но си губите времето. Престъплението си е престъпление. И е нещо истинско за разлика от вашите картини.

Той видя изненаданото изражение на стареца.

— О, достатъчно образован съм, за да познавам репутацията ви, мосю Фокс. Моля, рисувайте измислиците си по най-добрия начин, на който сте способен. Това е вашата дарба, *oui*? Моята е да разкривам истината.

Луис реши, че лицемерието на тази невестулка му е дошло до гуша.

— Истината? — изплю той. — Вие няма да разпознаете истината, дори да се спънете в нея.

Невестулката се ококори, сякаш го беше ударил с мокър парцал.

Удовлетворението не беше голямо, но накара Луис да се чувства по-добре поне през следващите пет минути.

* * *

Къщата на улица „Мартир“ не беше в добро състояние, Луис усети миризмата на влага, докато се изкачваше по стълбището към третия етаж. След него се отваряха врати и нагоре го съпровождаше любопитен шепот, но никой не направи опит да го спре. Квартирата, в която се бе разиграло зверското убийство, се оказа заключена. Той изпита разочарование, въпреки че не беше сигурен как огледът ѝ би

помогнал на Филип; слезе обратно по стълбите и излезе в мразовития въздух.

Когато се върна на „Ке дьо Бурбон“, откри, че Катрин вече се е прибрала. Щом я видя, веднага разбра, че ще чуе нещо ново. Сивата ѝ коса, обикновено вдигната на кок, беше разпусната и падаше свободно по раменете ѝ. Лицето ѝ имаше нездрав жълто-сив оттенък под светлината на лампата. И цялата трепереше, въпреки че в апартамента с централно отопление беше задушно.

— Какво има? — попита той.

— Ходих до апартамента на Филип.

— Аз също. Беше заключен.

— Имам ключ, резервният ключ на Филип. Искях да взема малко дрехи и да му ги занеса.

Луис кимна.

— И?

— Там имаше някой.

— Полицай?

— Не.

— Ами?

— Не го видях добре. Не съм сигурна. Беше облечен с дълго палто, с шал на лицето. Шапка. Ръкавици. — Тя направи пауза. После: — Държеше бръснач, Луис.

— Бръснач?

— Разтворен бръснач, като онези, които използват бръснарите.

Дълбоко в съзнанието на Луис Фокс нещо прещрака.

Разтворен бръснач; мъж, навлечен така, че да не може да бъде разпознат.

— Бях ужасена.

— Нарани ли те?

Катрин поклати глава.

— Изпищях и той избяга.

— Не каза ли нещо?

— Не.

— Може би е бил приятел на Филип?

— Познавам приятелите на Филип.

— Тогава на момичето. Неин брат.

— Може би. Обаче...

— Какво?

— Имаше нещо странно в него. Миришеше на парфюм, направо вонеше, и вървеше с едни превзети ситни стъпки, а пък беше едър.

Луис я прегърна с една ръка.

— Който и да е бил, се е уплашил от теб. Просто недей да ходиш повече там. Ако на Филип му трябват дрехи, ще ида вместо теб.

— Благодаря. Чувствам се като идиот; може да е влязъл вътре без зла умисъл. Да види стаята на убийството. Хората си падат по такива неща, нали? Правят го от някакво извратено любопитство...

— Утре ще говоря с Невестулката.

— Невестулката?

— Инспектор Маре. Ще го накарам да претърси мястото.

— Видя ли се с Филип?

— Да.

— Добре ли е?

Луис не отговори дълго време.

— Искате да умре, Катрин. Процесът не е започнал, а той вече се е предал.

— Но той не е направил нищо.

— Не можем да го докажем.

— Нали все се хвалиш с предците си. С твоя проклет Дюпен. Докажи го...

— И откъде да започна?

— Поговори с приятелите му, Луис. Моля те. Може жената да е имала врагове.

* * *

Жак Солал се втренчи в Луис през кръглите очила, които караха ирисите му да изглеждат огромни и разкривени. Беше изхабен от прекомерната употреба на коняк.

— Нямаше врагове — рече той, — не и тя. Е, може би няколко жени, които й завиждаха за красотата...

Луис въртеше разсеяно в ръце пакетчетата захар, които му бяха поднесли с кафето. Солал не приличаше на надежден източник на информация, плюс това беше пиян, но, колкото и да е невероятно,

Катрин беше описала джуджето от другата страна на масата като най-добрия приятел на Филип.

— Мислиш ли, че Филип я е убил?

Солал сви устни.

— Кой знае.

— А какво ти подсказва инстинктът?

— Е, той ми беше приятел. Ако знаех кой я е убил, щях да ти кажа.

Изглеждаше искрен. Може би малкият мъж просто давеше мъката си в коняк.

— Той беше джентълмен — продължи Солал, като премести поглед към улицата. През изпотения прозорец на бирарията се виждаха смели парижани, които се бореха с яростта на нова снежна виелица, като полагаха напразни усилия да запазят достойнство и да не крачат прегърбени в устата на бурята.

— Джентълмен — повтори дребосъкът.

— А момичето?

— Тя беше красива и той я обичаше. Имаше и други обожатели, разбира се. Жена като нея...

— Ревниви обожатели?

— Кой знае.

Пак това „кой знае“. Думите увиснаха във въздуха, като повдигане на рамене. Кой знае? Кой знае? Луис започваше да разбира страстта на инспектора към истината. За пръв път от може би десет години насам в живота му се беше появила цел — да прочисти въздуха от това равнодушно „кой знае“. Да открие какво се е случило в онази квартира на улица „Мартир“. Не приблизително какво, не някаква художествена измислица, а истината — цялата, неподлежаща на съмнение, истина.

— Спомняш ли си някакви конкретни мъже, които са си падали по нея? — попита той.

Солал се ухили. На долната му челюст имаше само два зъба.

— О, да. Имаше един.

— Кой?

— Така и не разбрах как се казва. Едър мъж, видях го три-четири пъти пред къщата. Въпреки че с миризмата, която се носеше от него, човек би си помислил...

Дребосъкът направи физиономия, която нямаше как да се сбърка — смяташе, че мъжът е бил хомосексуалист. Извитите нагоре вежди и свитите устни го накараха да изглежда двойно по-комичен зад дебелиите стъкла на очилата.

— Миришел е?

— О, да.

— На какво?

— На парфюм, Луис. На парфюм.

Някъде в Париж имаше мъж, който бе познавал любимата на Филип. Ревността го е подлудила. Нахълтал е в апартамента на Филип и в пристъп на бяс е заклал момичето. Беше очевидно.

Някъде в Париж.

— Още коняк?

Солал поклати глава.

— Вече ми е лошо.

Луис повика келнера и очите му се спряха върху купчина вестникарски изрезки, закачени на стената зад бара.

Дребосъкът проследи погледа му.

— Филип харесваше снимките — рече той.

Луис стана от мястото си.

— Понякога идваше тук, за да ги гледа.

Изрезките бяха стари, мръсни и избледнели. Някои от тях навярно представляваха интерес само за местните. Съобщения за кълбовидна мълния, забелязана на съседната улица. Статия за двегодишно момче, изгоряло в креватчето си. Съобщение за избягала пума; материал за непубликуван ръкопис на Рембо; подробен списък (придружен от снимка) на загиналите в самолетна катастрофа на летище Орлеан. Но имаше и други изрезки, някои доста по-стари от останалите. Жестокости, странни убийства, ритуални изнасилвания, реклама на „Фантомас“, друга на „Красавицата и Звярът“ на Жан Кокто. И една почти погребана сред смущаващите изрезки червеникавокафява снимка — толкова абсурдна, че би могла да е направена от самия Макс Ернст. Джентълмени с изискани облекла, мнозина от които с модерните за края на деветнадесети век дебели мустаци, наредени в полукръг около окървавения труп на огромна маймуна, провесена за краката от стълба на уличен фенер. Лицата от фотографията излъчваха няма гордост, пълна власт над мъртвия звяр, в

който Луис безпогрешно разпозна горила. Обърнатата ѝ наопаки глава беше вирната почти благородно в смъртта. Имаше набръчкано продълговато чело, челюстта ѝ, макар и обезобразена от страховита рана, беше обрамчена от къса аристократична брада, а очите, разположени дълбоко в главата, изглеждаха пълни с тревога за този жесток свят. Тези хлътнали, кръгли очи подсетиха Луис за свряната в дупката си Невестулка, която се тупаше по гърдите.

Le coeur humain.

Жалка история.

— Какво е това? — попита той младия пъпчив барман, като посочи снимката на мъртвата горила.

Отговориха му със свиване на рамене, равнодушно към съдбата на хора и маймуни.

— Кой знае — промърмори Солал зад гърба му. — Кой знае.

* * *

Не беше маймуната от разказа на По, това поне беше сигурно. Тази история била разказана на писателя през 1835, а фотографията не беше толкова стара. Освен това маймуната на снимката беше горила: определено беше горила.

Дали историята не се е повторила? Дали друга маймуна — различен вид, но все пак маймуна, — не е била изтървана по парижките улици в края на века?

И ако е така, ако историята с маймуната се е повторила, защо да не се случи още веднъж?

Докато Луис крачеше в мразовитата нощ към апартамента на „Ке дьо Бурбон“, идеята събитията да са се повторили започна да му се струва все по-привлекателна и в главата му изплуваха нови сходства. Беше ли възможно той, праплеменникът на Ш. Огюст Дюпен, да се окаже въвлечен в друго разследване, доста подобно на първото?

Ключът от квартирата на Филип на улица „Мартир“ изгаряше като лед ръката на Луис и въпреки че отдавна минаваше полунощ, когато стигна до моста, той зави и тръгна по булевард „Севастопол“, продължи на запад по булевард „Бон Нувел“, после свърна отново на север към площад „Пигал“. Преходът беше дълъг и уморителен, но му

се щеше да повърви в студа, за да прочисти главата си от емоции. Отне му час и половина да стигне до улица „Мартир“.

Беше събота вечер и в повечето апартаменти беше шумно. Луис се качи на третия етаж, като се стараеше да стъпва тихо и присъствието му остана незабелязано във всеобщата врява. Ключът се превърта безпроблемно, вратата се отвори.

Стаята беше частично осветена от уличните лампи. Леглото, което заемаше централно място, беше голо. Навярно криминалозите бяха отнесли чаршафите и одеялата, за да ги изследват. Пръските кръв по матрака изглеждаха черни в полумрака. Други следи от жестокото убийство нямаше.

Луис се пресегна към ключа на лампата и го натисна. Не се случи нищо. Пристъпи към вътрешността на стаята и вдигна очи към фасунгата. Крушката беше счупена.

Замисли се дали да не се откаже, да остави квартирата на тъмнината и да се върне на сутринта, когато сенките щяха да бъдат по-малко. Но докато стоеше под счупената крушка, очите му започнаха да привикват към полумрака и той различи очертанията на голям тиков скрин до отсрещната стена. Навярно щяха да му трябват не повече от няколко минути, за да намери чисти дрехи за Филип. В противен случай щеше да се наложи да се върне на следващия ден — още едно дълго пътешествие в снега. По-добре да го направи сега и да спаси старите си кости.

Стаята беше голяма и тънеше в безпорядък след посещението на полицията. Луис тръгна да я прекосява, като ругаеше и се спъваше — първо в една съборена лампа, после в парчета от ваза. Воят и крясъците от партито на долния етаж, което, изглежда, беше в апогея си, заглушиха всичкия шум, който той вдигаше. Оргия ли беше това или побой? Звуките, които чуваше, можеха да бъдат и от двете.

Задърпа най-горното чекмедже на скрина и накрая го отвори, после затършува в дълбините му за нещата, от които Филип щеше да има нужда: чиста тениска, чифт чорапи, красиво изгладени носни кърпи с инициали.

Кихна. Мразовитото време беше увеличило храчките в гърдите и слузта в синусите му. Понеже носните кърпи му бяха под ръка, Луис си издуха носа в едната, за да прочисти запушените си ноздри. Тогава за пръв път усети миризмата в стаята.

Миришеше на влага и развалени зеленчуци, но имаше един посилен, доминиращ мирис. Парфюм, натрапчивият аромат на парфюм.

Обърна се в тъмната стая и докато костите му пукаха, видя сянката зад леглото. Голяма сянка, грамадна фигура, която сякаш порасна пред очите му.

Беше мъжът с бръснача, веднага го позна. Той беше тук — и го дебнеше.

Колкото и да е странно, Луис не се уплаши.

— Какво правиш? — попита старецът с висок уверен глас.

Странникът излезе от укритието си и лицето му се показва на бледата улична светлина — широко, плоско лице, сякаш лишено от кожа. Очите му бяха дълбоко разположени, но в тях нямаше злоба, освен това беше усмихнат до уши.

— Кой си ти? — попита Луис.

Мъжът поклати глава и разтърси тяло, като жестикулираше с облечените си в ръкавици ръце и сочеше устата си. Ням ли беше? Клатенето на главата му се засили, сякаш непознатият всеки миг щеше да изпадне в истерия.

— Добре ли си?

Внезапно тресенето спря и за изненада на Луис от очите на мъжа рухнаха сълзи: големи, гъсти като сироп сълзи, които се търкаляха по грапавите му бузи и потъваха в гъстата му брада.

Сякаш засрамен от този изблик на чувства, странникът се извърна от светлината и напусна стаята, като издаваше задавени звуци. Старецът го последва: любопитството му беше твърде голямо, за да се тревожи от намеренията на мъжа.

— Чакай!

Непознатият вече беше преполовил стълбите към долния етаж с учудваща за ръста му пъргавина.

— Моля те, почакай, искам да говоря с теб. — Луис се втурна надолу, но гонитбата беше приключена още преди да е започнала. Ставите му бяха вдървени от възрастта и студа; беше закъснял. Беше немислимо да настигне далеч по-младия мъж по тротоар, превърнат в смъртоносна ледена пързалка. Той последва непознатия до вратата и проследи с поглед бягството му по улицата — отдалечаваше се със ситни крачки, точно както му беше казала Катрин. Една почти патешка походка, която изглеждаше нелепа за такъв грамаден мъж.

Североизточният вятър вече отнасяше миризмата на парфюма му. Останал без дъх, Луис се заизкачва отново по стълбите сред врявата на партито, за да вземе чисти дрехи за Филип.

* * *

На другия ден Париж се събуди сред неவிждана снежна виелица. Призивите за неделна литургия останаха нечути, горещите кроасани — некупени, вестниците — недокоснати по сергиите на продавачите. Малко хора имаха кураж или основателен повод да излязат във виещата буря. Повечето останаха сгушени край печките си, отнесени в мечти за пролетта.

Катрин искаше да посети Филип в затвора, но Луис настоя да отиде сам. Тревожеше се за нея заради студеното време, но имаше и друга причина — трудният разговор, който трябваше да проведе с брат ѝ, деликатните въпроси, които искаше да му зададе. След снощния сблъсък в квартирата му старецът смяташе, че Филип има съперник, при това способен на убийство съперник. И че единственият начин да спаси живота на своя приятел, е да открие мъжа. Ако за тази цел трябваше да изкопчи от Филип пикантни подробности за сексуалния му живот, така да бъде. Но на никой от двамата нямаше да му бъде приятно Катрин да присъства на разговора.

Претърсиха чистите дрехи, които Луис носеше, и ги дадоха на Филип, който ги прие с благодарствено кимване.

— Минах снощи през квартирата ти, за да ги взема.

— Аха.

— И заварих там един човек.

Филип стисна зъби и мускулите на челюстта му заиграха. После извърна поглед от очите на Луис.

— Едър мъж, с брада. Познаваш ли го? Знаеш ли кой е?

— Не.

— Филип...

— *Не!*

— Същият мъж е нападнал Катрин.

— Какво? — Филип се разтрепери.

— С бръснач.

— Нападнал е Катрин? Сигурен ли си?
— Или поне се канил да я нападне.
— Не! Той никога не би я наранил. Никога!
— Кой е той, Филип? Знаеш ли?
— Кажи ѝ да не ходи повече там. Моля те, Луис. — Погледна го умолително. — Моля те, за бога, кажи ѝ да не стъпва повече там. Ще го направиш ли? И ти недей. Не ходи там.

— Кой е той?

— *Кажи ѝ.*

— Ще ѝ кажа. Но ти трябва да ми кажеш кой е този мъж, Филип. Филип поклати глава, беше започнал да скърца шумно със зъби.

— Няма да разбереш, Луис. Не очаквам да разбереш.

— Кажи ми, искам да помогна.

— Просто ме остави да умра.

— *Кой е той?*

— Остави ме да умра... Искам да забравя, защо ме караш да си спомням? Искам...

Той го погледна отново: очите му бяха кървясали, нашарени с червени жилки от безсънни нощи и плач. Но явно сълзите му бяха пресъхнали — там, където преди бе имало искрен страх от смъртта, желание за любов и апетит за живот, сега имаше само суха празнота. Луис видя пълно безразличие: към съществуването, към инстинкта за самосъхранение, към чувствата.

— Тя беше курва! — възкликна внезапно Филип и сви юмруци — нещо, което Луис за пръв път го виждаше да прави. Ноктите му се забиха в меката плът на дланите, от тях потече кръв.

— Курва — повтори той и гласът му прогърмя в малката стая.

— Не викай — изръмжа пазачът.

— Курва! — Този път Филип изсъска обвинението през зъби, беше ги оголил като вбесен павиан.

Метаморфозата му шокира Луис.

— Ти започна всичко — каза Филип, като го гледаше право в очите. Тежко обвинение, което старецът не успя да проумее.

— Аз?

— С твоите истории. С проклетия Дюпен.

— Дюпен?

— Лъжи, абсолютни лъжи. Жени, убийство...

— Историята за улица „Морг“ ли?

— Гордееше се ужасно с нея, нали? С всичките си глупави лъжи. Не беше истинска.

— Напротив, беше.

— Не. Никога не е била, Луис, беше просто история. Дюпен, улица „Морг“, убийствата...

Той се задави, изглежда, не можеше да изрече на глас следващата дума.

— ... маймуната.

Ето я: произнесе думата така, сякаш режеха от гърлото му всяка сричка.

— ... маймуната.

— Какво за маймуната?

— Има зверове, Луис. Някои от тях са жалки, циркови животни. Без мозък, жертви по рождение. Но има и други.

— Какви?

— *Натали беше курва!* — изкрещя отново Филип с облепени очи. После сграбчи Луис за ревера и започна да го раздрусва. Всички присъстващи в стаята за свиждане се обърнаха, за да гледат как двамата старци се боричкат върху масата. Пазачът издърпа назад Филип под погледа на ухилените затворници и техните посетители, а нещастникът се замая в ръцете му, като сипеше нечленоразделни обиди.

— Курва! Курва! Курва! — беше всичко, което успя да каже, докато го влачеха обратно към килията.

* * *

Катрин посрещна Луис на вратата на апартамента си. Трепереше, лицето ѝ беше обляно в сълзи. Стаята зад гърба ѝ беше в безпорядък.

Тя зариде на гърдите му. Луис се опита да я успокои, но Катрин беше неутешима. Не беше утешавал жена от много години и беше забравил как се прави. Беше смутен и тя го усети. Отскубна се от прегръдката му, не искаше повече да я докосва.

— Той беше тук.

Не беше нужно да пита за кого става въпрос. Странникът, плачещият непознат с бръснача.

— Какво искаше?

— Непрекъснато ми повтаряше името на Филип. Не го изговаряше ясно, по-скоро грухтеше и когато не казах нищо в отговор, разтури всичко и изпочупи вазите. Нищо не търсеше, просто искаше да направи бъркотия.

Беше бясна от безсмислеността на нападението.

Апартаментът бе превърнат в руини. Луис закрачи между порцелановите отломки и парчетата плат, като клатеше глава. В съзнанието му се наслагваха образите на разплакани лица: Катрин, Филип, непознатият мъж. Всички в малкия му свят изглеждаха наранени и разстроени. Всички страдаха, но източникът на страданията им оставаше неизвестен.

Само Филип бе насочил обвинителен пръст: към самия Луис.

„Ти започна всичко.“ Не бяха ли това думите му? „Ти започна всичко.“

Но как?

Луис застана пред прозореца. Три от малките стъкла бяха счупени от летящи отломки и вятърът фучеше в стаята със заскрежени зъби. Той погледна към скованите от лед води на Сена и зърна някакво движение. Стомахът му се сви.

Странникът беше вдигнал глава и гледаше обезумяло към прозореца. Вечно спретнатите му дрехи бяха раздърпани, а на лицето му беше изписано пълно отчаяние: жалостиво изражение, почти трагично. Или по-скоро имитация на трагедия — болката на актьор. Докато Луис се взираше в него, непознатият вдигна ръце към прозореца — жест, който приличаше на молба за прошка или проява на разбиране, а може би и двете.

Луис отстъпи назад, за да избяга от призива. Това беше прекалено, просто прекалено. И след миг видя как странникът се отдалечава през двора. Превзетата му походка се беше изродила в широки, клатушкащи се крачки. Когато изгуби раздърпаната фигура от поглед, старецът издаде нисък, продължителен стон. Беше разбрал.

— Луис?

Тази наперена, клатушкаща се походка не беше човешка. Беше походката на звяр, научен да върви като човек, но забравил как се

прави без господар, който постоянно да имитира.

Беше маймуна.

О, боже, о, боже, това беше маймуна.

* * *

— Трябва да видя Филип Лабрто.

— Съжалявам, мосю, но посещенията...

— Въпросът е на живот и смърт.

— Лесно е да се каже, мосю.

Луис реши да рискува с лъжа.

— Сестра му умира. Умолявам ви, проявете състрадание.

— О... ами...

Служителят се поколеба. Луис го притисна още малко.

— Само за няколко минути, колкото да уредим нещата.

— Не могат ли да почака до утре?

— До сутринта ще е починала.

Не му беше приятно да говори така за Катрин, дори в името на лъжата, но беше важно да види Филип. Ако теорията му беше вярна, историята можеше да се повтори още преди нощта да е свършила.

Бяха събудили Филип от предизвикан с успокоителни сън. Около очите му имаше черни кръгове.

— Какво искаш?

Луис реши, че няма смисъл да продължава с лъжите, приятелят му беше дрогиран и съзнанието му навярно беше достатъчно объркано. По-добре да го изправи пред истината и да види какво ще излезе от това.

— Отглеждал си маймуна, нали?

По лицето на Филип премина сянка на ужас; реакцията настъпи бавно заради упойващите вещества в кръвта му, но беше очевидна.

— Нали?

— Луис... — Изглеждаше ужасно състарен.

— Отговори ми, Филип, моля те, преди да е станало твърде късно. Отглеждаше ли маймуна?

— Беше просто експеримент. Един експеримент.

— Защо?

— Заради твоите истории. Проклетите ти истории. Исах да видя дали наистина са толкова диви. Исках да я очовеча.

— Да я очовечиш.

— И тази курва...

— Натали.

— Тя я прелъсти.

На Луис му прилоша. Не беше предвидил подобен развой.

— Прелъстила е маймуната?

— Курва — каза Филип с безкрайно съжаление.

— И къде е тази маймуна?

— Искаш да я убиеш.

— Нахлула е в апартамента, докато Катрин е била там. Разрушила е всичко, Филип. Сега, когато няма господар, е опасна. Не разбираш ли?

— Катрин?

— Не, на нея нищо й няма.

— Обучена е, няма да я нарани. Наблюдава я тайно. Идва и си отива. Тиха е като мишка.

— А момичето?

— Ревнуваше.

— И затова я уби?

— Навярно. Не знам. Не искам да мисля за това.

— Защо не си им казал? Защо не си се погрижил да убият тази твар?

— Не знам дали е вярно. Вероятно всичко е измислица, една от проклетите ти измислици, поредната история.

На умореното му лице се мярна неприятна лукава усмивка.

— Би трябвало да знаеш какво имам предвид, Луис. Може да е измислена история, нали? Като твоите за Дюпен. С тази разлика, че аз може би я направих истинска за известно време. Не ти ли е хрумвало? Може би аз я направих истинска.

Луис се изправи. Това беше банален дебат: истина или измислица. Едно от двете беше вярно. Животът не е сън.

— Къде е маймуната?

Филип посочи слепоочието си.

— Тук, където никога няма да я намериш — отговори той и се изплю в лицето на Луис. Плънката се лепна на устната му като

целувка.

— Не знаеш какво стори. Никога няма да разбереш.

Луис си избърса устната, а пазачите изведоха затворника от стаята за свиждане, за да го върнат в щастливото му дрогирано забвение. Старецът остана сам в студеното помещение и се замисли за удобното решение на Филип. Той беше намерил убежище в мнимата си вина, беше се затворил на място, където спомените, отмъщението и истината, безумната опустошителна истина, повече нямаше да го тормозят. В този момент мразеше Филип с цялото си сърце. Мразеше го, че е повърхностен и страхлив, за какъвто винаги го беше смятал. Филип не беше създал по-добър свят за себе си, беше си създал скривалище, което беше лъжа като лятото на 1937. Никой не можеше да живее като него, без рано или късно да бъде застигнат от възмездие — и ето го и него.

Същата нощ Филип се събуди в безопасната си килия. Тя беше топла, но на него му беше студено. Там, в пълна тъмнина, той загриза китките си, докато пулсиращата кръв не забълбука в устата му. После се отпусна отново върху леглото, където животът му изтече с плискане и пръски, далеч от очите и сърцето на всички.

* * *

Съобщиха за самоубийството в кратка статия на втора страница на вестник „Льо Монд“. Голямата новина на следващия ден обаче беше сензационното убийство на червенокоса проститутка в малка къщичка близо до улица „Рошекан“. Тялото на Моник Зевако било намерено в три сутринта от съквартирантката ѝ в толкова ужасно състояние, че „не подлежало на описание“.

Въпреки предполагаемата невъзможност на начинанието, вестникът беше описал неописуемото с извратена решителност. Всички драскотини, разкъсвания и разрези по частично голото тяло на Моник — татуирано, лигавеше се „Льо Монд“, с картата на Франция — бяха отбелязани в детайли. Както всъщност и външността на добре облечения, обилно напарфюмиран убиец, който, изглежда, проследил тоалирането на мадмоазел Зевако през един малък заден прозорец, после се вмъкнал вътре и я нападнал в банята. След това убиецът

избягал по стълбите, където се блъснал в същата съквартирантка, която минути по-късно открила обезобразения труп на жената. Само един репортер направи връзка между убийството на „Мартир“ и клането на мадам Зевако, но пропусна любопитното съвпадение, че същата нощ обвиняемият Филип Лаборто бе отнел живота си.

* * *

Погребението се състоя по време на буря, като шествието се добра с голяма мъка до квартал „Монпарнас“, защото обилният снеговалеж беше блокирал пустите улици. Луис застана до Катрин и Жак Солал, докато спускаха ковчега. Останалите приятели и познати на Филип не бяха дошли, защото не желаеха да присъстват на погребението на един самоубиец и предполагаем убиец. Остроумието, привлекателната му външност и безкрайната му способност да очарова — накрая всичко се бе оказало напразно.

В крайна сметка излезе, че не са единствените, почели паметта му. Докато стояха край гроба в хапливия студ, Солал се наклони към Луис и го сръга с лакът.

— Какво?

— Там. Под дървото. — Дребосъкът кимна към редящия молитви свещеник.

Странникът стоеше на известно разстояние зад него, скрит сред мраморните мавзолеи. Беше с дебел черен шал пред лицето и носеше ниско нахлупена шапка с широка периферия, но грамадната му фигура не можеше да се сбърка. Катрин също го видя и се разтрепери в прегръдките на Луис — не от студ, а от страх. Сякаш пред очите им стоеше паднал ангел, дошъл да се порадва на скръбта. Самата мисъл, че тази твар е пожелала да види как спускат Филип в замръзналата земя, беше абсурдна и зловеща. Какво ли изпитваше? Болка? Вина?

Да, дали изпитваше вина?

Странникът разбра, че са го видели, обърна им гръб и се отдалечи тромаво. Жак Солал се втурна след него, без да каже нито дума на Луис. След малко преследваният и неговият преследвач се изгубиха в снега.

Катрин и Луис се прибраха в апартамента на „Ке дьо Бурбон“, без да коментират случката. Между тях се беше появила стена, която им пречеше да общуват, освен за съвсем тривиални неща. Нямаше смисъл от анализи и разкаяния. Филип беше мъртъв. Миналото, тяхното общо минало, беше мъртво. Последната глава на свързаните им животи провали всичко, което я предхождаше, така че не можеха да се радват на споделени спомени и на привилегията удоволствието им да не бъде помрачено. Филип беше умрял от ужасна смърт, като беше погълнал собствената си плът и кръв, навярно подлуден от чувство за вина и греховност. Нищо невинно, нито един радостен спомен не можеше да остане неопетнен от този факт. Затова те оплакваха мълчаливо загубата, не само на Филип, но и на собственото си минало. Сега Луис разбираше нежеланието на приятеля си да живее в свят, пълен с подобни загуби.

Телефонът иззвъня, беше Солал. Задъхан от преследването, но въодушевен, той заговори шепнешком на Луис, като очевидно се наслаждаваше на вълнението си.

— Обаждам се от Гар дьо Нор, открих къде живее нашият приятел. Открих го, Луис!

— Чудесно. Идвам веднага. Чакай ме на стълбите на гарата. Ще взема такси, след десет минути съм при теб.

— Живее в сутерена на улица „Флор“ № 16. Ще се видим направо там...

— Не влизай вътре, Жак. Изчакай ме. Не...

Чу се щракване и връзката прекъсна. Луис посегна към палтото си.

— Кой беше? — попита незаинтересовано Катрин.

Луис навлече палтото си и каза:

— Никой. Не се притеснявай. Няма да се бавя.

— Вземи си шала — рече тя, но така и не се обърна да го погледне.

— Да. Благодаря.

— Ще настинеш.

Той я остави да се взира в нощната Сена, погълната от танца на ледените късове, които се носеха в черната вода.

Когато пристигна пред къщата на улица „Фльор“, Солал не се виждаше никъде, но в пухкавия сняг имаше стъпки, които стигаха до предната врата на № 16, а после завиваха зад постройката. Луис ги последва. Когато влезе в задния двор през разбитата от Солал изгнила порта, той осъзна, че е дошъл без оръжие. Може би трябваше да се върне, за да вземе някой железен лост, нож или нещо от сорта. Докато умуваше как да постъпи, задната врата на къщата се отвори и от нея излезе странникът, облечен в добре познатото палто. Луис се притисна към оградата на двора, където сенките бяха най-дълбоки, убеден, че все пак ще го видят. Но звярът се спря на прага, погълнат от собствените си дела. Лицето му беше открито и старецът за пръв път го разгледа добре на отразената от снега лунна светлина. Беше прясно избръснато и миришеше силно на одеколон, мирисът се усещаше из целия двор. Кожата му беше розова като праскова, но наранена от бръсненето на едно-две места. Луис си помисли за бръснача, с който звярът беше заплашил Катрин. Дали не се е промъкнал в квартирата на Филип именно с тази цел — да отмъкне някой свестен бръснач? Сега животното навличаше познатите кожени ръкавици върху големите си обръснати ръце, като издаваше кратки задавени звуци, които звучаха почти като стонове на задоволство. Старецът остана с впечатление, че се подготвя за външния свят и тази гледка му се стори едновременно трогателна и плашеща. Всичко, което това същество искаше, беше да бъде човек. То се стремеше към модела за подражание, който Филип му беше дал и бе възпитал у него. Сега, лишено от своя наставник, объркано и нещастно, създанието се мъчеше да се впише в света, както го бяха учили. За него нямаше връщане назад. С дните му на наивност беше свършено, никога нямаше да бъде предишния лишен от амбиции звяр. Впримчен в новата си личност, нямаше друг избор, освен да продължи да живее живота, към който го беше пристрастил неговият господар. Без да погледне нито веднъж към Луис, звярът затвори грижливо вратата зад себе си и прекоси двора, като след няколко стъпки замени маймунската си походка с превзетите клатушкащи се крачки, които използваше, когато се правеше на човек.

После изчезна.

Луис изчака още миг в сенките, като дишаше плитко. Всички кости вече го боляха от студа, а краката му се бяха вкочанили. Звярът не се появи, затова Луис напусна укритието си и изпробва дръжката на вратата. Беше отключено. Когато пристъпи в къщата, го посрещна вълна от смрад — противно сладникавата миризма на изгнили плодове, примесена с натрапчивия мирис на одеколон: зоологическа градина и будоар.

Спусна се по едно кално каменно стълбище и се озова в къс, облицован с плочки коридор, който завършваше с врата. Тя също се оказа отключена и голата крушка на тавана му разкри причудлива гледка.

Голям вехт персийски килим на пода; оскъдна мебелировка; легло, застлано набързо с одеяла и мърлява покривка от зебло; гардероб, претъпкан с грамадански дрехи; изобилие от развалени плодове, някои от които стъпкани по пода; кофа, пълна със слама, която вонеше на животински изпражнения. На стената — голямо разпятие. На полицата над камината — стара снимка на Катрин, Луис и Филип, които се усмихват слънчево. В мивката — бръснарските принадлежности на маймуната. Сапун, четка, бръснач. Незасъхнала пяна. Върху скрина — разпилени пари, а до тях купчина спринцовки и колекция от малки шишенца. В бърлогата на звяра беше топло — навярно пещта, с която се отопляваше къщата, бумтеше в съседното мазе. И нито следа от Солал.

Разнесе се шум.

Луис се завъртя към врата, като очакваше да види маймуната — с оголени зъби и демонични очи. Но беше изгубил всякаква ориентация: шумът идваше от гардероба.

Купчината дрехи се размърда.

— Солал?

Жак Солал се измъкна с препъване от гардероба и се просна върху персийския килим. Лицето му беше обезобразено от грозна рана — толкова жестока, че не беше останало нищо от предишните му черти.

Съществуването го беше сграбчило за устната и беше откъснало мускула от костта, както се сваля скиорска маска. Оголените му зъби тракаха нервно в очакване на смъртта, крайниците му подскачаха и се тресяха. Жак си отиваше. Тръпките и конвулсиите не бяха продукт на

мисъл или разум, а предсмъртна агония. Луис коленичи до него, имаше здрав стомах. Като ревностен противник на войната някога бе постъпил на доброволна служба във Военна болница, така че имаше малко трансформации на човешкото тяло, които да не беше виждал в една или друга комбинация. Той залюля нежно Солал, без да обръща внимание на кръвта. Не беше обичал този мъж, нито му беше пукало особено за него, но сега искаше да го извади от маймунската клетка, да го отнесе навън и да му осигури човешки гроб. Щеше да вземе със себе си и фотографията. Как е могъл Филип да я даде на звяра, това беше прекалено. Заради тази постъпка Луис намрази приятеля си повече от всякога.

Започна да влачи умиращия по килима. Трябваше да се напъва до краен предел, а вече му прилошаваше от знойната жегата в стаята след мразовития студ отвън. Старецът усети, че крайниците му треперят нервно. Скоро тялото му щеше да го предаде, щеше да се изтощи напълно и да припадне.

Не тук. За бога, само не тук.

Може би трябваше да остави Жак и да потърси телефон. Би било мъдро. Ще извика полицията... ще извика Катрин... може дори да намери някой в къщата, който да му помогне. Но това означаваше да зареже Солал в леговището на звяра, където можеше да бъде нападат отново, а Луис изпитваше необяснимо желание да предпази мъжа и не искаше да го оставя сам. Измъчван от противоречиви чувства, неспособен да остави Жак, нито да го влачи дълго, той стоеше на сред стаята и не правеше нищо. Да, така беше най-добре. Да не прави нищо. Беше твърде уморен, твърде слаб. Най-добре да не прави нищо.

Унесът му продължи безкрайно: стоеше неподвижен, вгълбен в противоречивите си чувства, неспособен да продължи в бъдещето, нито да се върне в опороченото си минало. Неспособен да си спомни. Неспособен да забрави.

Чакаше в полусън да настъпи краят на света.

Звярът се върна с шум и трясък, все едно пиян мъж се прибира у дома си, и отварянето на входната врата накара Луис да премине бавно към действие. Той завлече криво-ляво Жак обратно в гардероба, после се скри до него, като сложи безликата глава в скута си.

В стаята се разнесе женски глас. Може би друг се беше прибрал, не звярът. Но не: Луис го зърна през една пролука във вратата на

гардероба; видя и младата червенокоса жена, която го придружаваше. Тя не спираше да бърбори, дрънкаше постоянно като дрогирана.

— Имаш още; о, сладък, о, скъпи, това е прекрасно. Виж ги само.

Ръцете на момичето бяха пълни с хапчета и тя ги тъпчеше в устата си като бонбони, радостна като дете на Коледа.

— Откъде ги взе? Добре, не ми казвай, щом не искаш, няма проблем.

И Филип ли правеше така, или маймуната беше откраднала хапчетата за собствени цели? Редовно ли прелъстяваше червенокоси проститутки с наркотици?

Дразнещото бърборене на момичето намаля, защото хапчетата започнаха да действат, упоиха я и я изпратиха в собствения ѝ свят. Тя започна да се съблича под хипнотизиращия поглед на Луис.

— Толкова... е горещо... тук.

Маймуната също я гледаше, застанала с гръб към стареца. Какво изражение беше изписано на обръснатото лице? Похот ли имаше в очите или колебание?

Момичето беше прекалено слабо, но имаше хубави гърди. Младата ѝ кожа беше бяла, а зърната — розови като цветя. Тя вдигна ръце над главата си и се протегна, а перфектните глобуси се повдигнаха и леко се сплескаха. Маймуната се пресегна и подръпна нежно едното зърно, като взе да го върти между големите си тъмни пръсти. Момичето изстена.

— Искаш ли... да махна всичко?

Маймуната изсумтя.

— Не говориш много, а?

Тя изхлузи червената си пола. Остана само по пликчета. Легна върху леглото и се протегна пак, като се наслаждаваше на голото си тяло и на гостоприемната топлина на стаята. Не погледна нито веднъж към своя обожател.

Заклещен под трупа на Солал, Луис усети, че му прилошава отново. Краката му бяха изтръпнали напълно и не си чувстваше дясната ръка, която бе притисната към задната стена на гардероба. Искаше да се раздвижи, но не смееше да помръдне. Знаеше, че маймуната е способна на всичко. Кой знае какво можеше да стори — и на него, и на момичето, — ако откриеше присъствието му.

Вече го болеше всичко, а каквото не го болеше, се беше схванало. Кървящото тяло на Жак натежаваше все повече в скута му. Гръбнакът му крещеше за почивка и някой сякаш забиваше нажежени игли отзад във врага му. Агонията ставаше непоносима и Луис започна да си мисли, че ще умре в жалкото си скривалище, докато звярът прави любов.

Червенокоската изстена и Луис погледна пак към леглото. Маймуната беше мушнала ръка между краката ѝ и я обработваше, а тя се гърчеше.

— Да, о, да — повтаряше отново и отново момичето, докато любовникът ѝ сваляше бельото.

Луис реши, че гледката му идва в повече. Мозъчната му кора пулсираше, виеше му се свят. Това ли беше смъртта? Светлини в главата и вой в ушите?

Той затвори очи и любовниците изчезнаха, но нямаше как да заглуши звуците, които издаваха. Те продължиха да кънтят в главата му цяла вечност. Стонове, смях, кратки писъци.

Накрая — милостива тъмнина.

* * *

Луис се събуди, сякаш прикован за невидима диба; тялото му беше изкълчено до неузнаваемост от тясното скривалище. Огледа се. Вратата на гардероба беше отворена и маймуната го гледаше с наченки на усмивка. Беше гола и почти цялото ѝ тяло беше обръснато. В цепката между огромните ѝ гърди проблясваше малко златно кръстче. Старецът го позна веднага. Беше го купил на Филип от „Шанз-Елизе“ малко преди да започне войната. Сега бижутото почиваше върху снопче червеникавокафяви косми. Звярът протегна ръка на Луис и той я стисна, без да се замисля. Грубата лапа го извади изпод тялото на Солал. Само че Луис не можеше да стои изправен. Краката му се подгъваха като гумени, глезените не го държаха. Звярът го подпря, за да не падне. Луис погледна замаяно към гардероба, в който Жак лежеше като бебе в утроба, с лице към стената.

Маймуната затвори вратата и заведе стареца до мивката, където той повърна.

— Филип? — Луис смътно осъзна, че жената още е тук, в леглото, и че сега става след цяла нощ на любов.

— Филип, кой е този? — Тя опипа масата до леглото за още хапчета. Звярът отиде при нея и ги измъкна от ръцете ѝ.

— О... Филип... моля те. Искаш ли да си тръгна с този мъж? Ако искаш, ще си тръгна, само ми дай хапчетата.

Тя махна към Луис.

— Обикновено не го правя със старци.

Маймуната изръмжа неодобрително. Изражението на червенокосата се промени, сякаш едва сега бе започнала да проумява що за мъж стои пред нея. Но мисълта беше прекалено сложна за дрогираното ѝ съзнание, затова тя я изхвърли от там.

— Филип, Филип... — разхленчи се тя.

Луис наблюдаваше звяра. Той беше взел снимката от камината. Сочеше изображението му с тъмния си нокът. И се усмихваше. Беше го разпознал, въпреки че последните четиридесет години бяха състарили Луис неимоверно.

— Луис — каза маймуната, като изговори името му с лекота.

Старецът нямаше какво повече да повърне и вече не се чувстваше застрашен. Все пак беше краят на века, би трябвало да очаква всичко. Дори да бъде приветстван като приятел на приятел от обръснатия звяр, който се извисяваше пред него. Знаеше, че маймуната няма да го нарани. Навярно Филип му беше разказал за съвместния им живот и се беше погрижил съществото да обикне Катрин и Луис така, както бе обичало собствения си господар.

— Луис — каза отново звярът и махна към жената (която вече седеше с разтворени крака на леглото), предлагайки му да се позабавлява с нея.

Старецът поклати глава.

Това е то краят, отчасти измислица, отчасти факт.

Беше се стигнало дотам: гола маймуна да му предлага жена. Това беше последната, финалната глава на измислената от неговия прачичо история. От любов към убийство и пак към любов. Любовта на една маймуна към един човек. Луис я беше предизвикал с мечтите си за измислени герои. Беше изкушил Филип да превърне в реалност историите от изгубената им младост. Трябваше да търси вината в себе си. Не в тази бедна маймуна с превзета походка, изгубена между

джунглата и фондовата борса; не във Филип, който бе искал да остане млад завинаги; и със сигурност не в Катрин, която след тази нощ щеше да бъде съвсем самотна. Трябваше да я търси в себе си. Това беше неговото престъпление, неговата вина и неговото наказание.

Краката му донякъде си бяха възвърнали чувствителността, затова тръгна със залитане към вратата.

— Няма ли да останеш? — попита червенокосата.

— Тази твар... — Луис не можа да се насили да изрече името на животното.

— Имаш предвид Филип?

— Не се казва Филип. Дори не е човек.

— Както кажеш — рече жената и сви рамене.

Маймуната проговори зад гърба на стареца, като произнесе името му за трети път. Но то не прозвуча като грухтене, този път маймунското небце наподобя интонацията на Филип със смущаваща точност, по-добре и от най-способните папагали. Беше гласът на Филип, едно към едно.

— Луис — каза тя.

Не умоляващо. Не заповедно. А като обръщение заради удоволствието от самото обръщение към някой равен.

* * *

Няколко случайни минувачи видяха как старецът се покатери върху парапета на моста „Карусел“ и се спряха да видят скока, но никой не направи опит да го предотврати. Луис се изправи и след миг на колебание се хвърли в буйната, разпенена ледена вода.

Един-двама души отидоха до другия парапет на моста, за да видят дали течението го е хванало: така се оказа. Луис се издигна на повърхността с посиняло и безизразно като на бебе лице, после коварен водовъртеж го сграбчи за краката и го потопи отново. Гъстата вода се затвори над главата му и продължи да се пени.

— Кой беше този? — попита някой.

— Кой знае.

Беше ясен ден; до обяд последният зимен сняг щеше да започне да се топи. Над базиликата „Сакре Кьор“ прелетяха развълнувани от

неочакваното слънце птици. Париж започна да се съблича за пролетта, девствено белите дрехи на града бяха прекалено парцаливи, за да остане дълго с тях.

В средата на сутринта, хванати под ръка, млада червенокоса жена и едър грозен мъж се приближиха с лениви крачки до стъпалата на „Сакре Кьор“. Слънцето ги благославяше. Камбаните биеха.

Нов ден.

---

[1] Град в щата Флорида. — Б.пр. ↑

[2] Човешкото сърце, каква мистерия, нали? (фр.) — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.